Finansklagenemnda Skade

(Gebyr for uforsikret kjøretøy)

Avgjørelse FinKN-2018-675

2.10.2018

Trafikkforsikringsforeningen (Gebyr)

Gebyr for uforsikret motorvogn

Grunnlag for gebyr – avregistrert? – prøveskilt – høringsnotat – informasjon – fal. § 7-2.

Klager ble ilagt gebyr for uforsikret motorvogn i forbindelse med eierskifte. Kjøretøyet var uforsikret i perioden mellom eierskiftet hvor klager kjøpte kjøretøyet og fram til kjøretøyet ble solgt videre. Klager ble følgelig ilagt gebyr for tre døgn. Klager anførte at kjøretøyet ikke var i bruk i gebyrperioden, og at kjøretøyets skilter var tatt av. Klager viste til at kjøretøyet uansett var forsikret gjennom klagers flåteforsikring og ved bruk av prøveskilter. Klagers forsikringsselskap avkreftet at kjøretøyet var omfattet av klagers flåteforsikring. Klager anførte videre at gebyret måtte ettergis da det foreligger et høringsnotat om endring av forskrift om gebyr for uforsikret motorvogn, og at gjeldende forskrift er i strid med forsikringsavtaleloven § 7-2. Nemnda kom til at gebyrileggelsen var korrekt. Nemnda bemerket i den forbindelse at kjøretøyet ikke var gyldig avregistrert, og at bruk av prøveskilt er betinget av at kjøretøyet er avregistrert. Nemnda bemerket videre at høyt arbeids tempo og manglende kunnskap om regelverket ikke gir grunnlag for å ettergi gebyret etter dispensasjonsbestemmelsen. Videre bemerket nemnda at et forslag til endringer ikke kan tillegges vekt før endringen er innført, og at ileggelse av gebyr ikke er i strid med forsikringsavtaleloven § 7-2.

Saksfremstilling

Saken gjelder ileggelse av gebyr for uforsikret motorvogn etter bilansvarslova § 17 a.

Trafikkforsikringsforeningen ila klager den 12.3.18 et gebyr for uforsikret motorvogn. Gebyret ble ilagt for perioden fra 6.3.18 til 8.3.18.

Salgsmelding vedrørende klagers kjøp av kjøretøyet ble levert til Statens Vegvesen den 28.2.18. Oppgitt salgsdato i salgsmeldingen var den 27.2.18.

Klager hadde tegnet en flåteforsikring for sine kjøretøy. Det fremgår av uttalelsen fra Gjensidige at:

> Det har ikke vært tegnet forsikring på denne bilen i det hele tatt på denne kunde. Kunde har ikke flåteforsikring i Gjensidige på registrerte kjøretøy.

Kjøretøyet ble solgt videre og forsikret av ny eier den 9.3.18.

Vegdirektoratet sendte den 11.6.18 ut høringsnotat vedrørende endring i forskrift om gebyr for uforsikret motorvogn mv. § 4. Forslaget om endring gjaldt tidspunktet for når ny eier er ansvarlig for gebyr for uforsikret motorvogn.

Klager har anført at gebyret må ettergis da kjøretøyets skilter ble tatt av kjøretøyet ved ervervelsen. Klager har vist til at kjøretøyet ikke har vært i bruk i gebyrperioden, men at grunnet høyt arbeidstempo ble kjøretøyets skilter beklageligvis liggende på klagers kontor. Klager har

videre anført at det ble benyttet prøveskilt med forsikring ved demonstrasjon eller prøvekjøring, og at kjøretøyet har vært omfattet av klagers flåteforsikring. Klager har videre anført at gebyret må ettergis da klager ikke hadde blitt tilstrekkelig informert om det nye regelverket.

Klager har i sitt krav om nemndsbehandling anført at gebyret må ettergis da det foreligger et høringsnotat om endring av forskrift om gebyr for uforsikret motorvogn. Klager har vist til at grunnet forslaget om endring bør ikke gebyrer ilagt etter den nåværende forskriften opprettholdes. Klager har videre anført at gjeldende forskrift er i strid med forsikringsavtaleloven § 7-2.

Selskapet har anført at klager ble eier av kjøretøyet ved oppgitt salgsdato i salgsmeldingen, og fra denne dato underlagt forsikringsplikt. Trafikkforsikringsforeningen har videre anført at kjøretøyet ikke var forsikret gjennom klagers forsikringsselskap, og viser til uttalelse fra Gjensidige.

Trafikkforsikringsforeningen har vedrørende klagers nye anførsler anført at det forhold at en forskriftsendring er til høring ikke vil ha noen innvirkning på dagens praktisering av den gjeldende forskriften. Trafikkforsikringsforeningen anfører videre at forskriften og bilansvarslova ikke strider mot forsikringsavtaleloven, og viser til uttalelsene i forarbeidene til bilansvarslova § 17 a.

Videre klage

Klager har krevd at saken forelegges nemnda og har fremkommet med to nye anførsler som ikke er vurdert av sekretariatet. Trafikkforsikringsforeningen er forelagt klagen og har gitt skriftlig uttrykk for sitt syn på de nye anførslene.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Bilansvarslova § 15 lyder slik:

> Motorvogn som er registrert eller skulle vore registrert eller ha kjennemerke etter vegtrafikklova, skal eigaren trafikktrygda for all skade som går inn under kapittel II. Er ei vogn ikkje trygda så som nemnt i fyrste punktum, og eigaren eller innehavaren let vogna verta brukt, faren med eller fråsegsett på slik vis at det kan koma opp skadebotkrav etter denne lova, skal eigaren eller innehavar eller den som brukar eller køyrer vogna såleis, trafikktrygda henne.

Bestemmelsen slår fast at det pliktes tegnet ansvarsforsikring for motorvogn som er registrert. Avregistrering kan bare skje ved at kjøretøyets skilter leveres inn til en trafikkstasjon drevet av Statens vegvesen, jf. nedenfor.

Vegtrafikkloven § 16 andre ledd gir imidlertid registreringsmyndigheten anledning til å tillate at et avregistrert kjøretøy benyttes for kortere tid eller i enkelttilfeller. Kravene er i så fall at kjøretøyet må være i forsvarlig stand og påsatt særlige kjennemerker. Det skilles etter forskrift 25.1.90 nr. 92 om bruk av kjøretøy § 2-7 mellom årsprøvekjennemerke og dagsprøvekjennemerke. For bilforhandlere er det det første alternativet som er aktuelt, og derfor tegner bilforhandlere regelmessig såkalt "flåteforsikring" som særlig benyttes ved demonstrasjon og prøvekjøring før videresalg.

Bilansvarslova § 17 a første punktum slår fast at eieren av ei motorvogn som ikke er ansvarsforsikret, skal betale et gebyr til Trafikkforsikringsforeningen. I andre punktum er det bestemt at den nye eieren ved "eigarskifte" skal betale gebyr selv om tidligere eiers forsikring fortsatt er gjeldende etter forsikringsavtaleloven § 7-2. Hva som nærmere ligger i begrepet "eierskifte" er ikke nærmere definert verken i loven eller i forskrift om gebyr for uforsikret motorvogn mv. (gebyrforskriften) som også benytter begrepet i § 4. Det kan heller ikke ses forklart i forarbeidene (Prop. 1 LS (2017-2018) Skatter, avgifter og toll 2018 kapittel 15 om gebyr for uforsikrede motorvogner mv.). I høringsnotat datert 11.6.18 fra Statens vegvesen med forslag til

endring av gebyrforskriften § 4 uttales det at eierskifte er det samme som det som registreres i Autosys motorvognregister som "solgtdato". Har partene benyttet papireierskiftemelding og datert underskriftene samme dag, er det "solgtdato". Er dateringene forskjellige, benyttes selgers dato. Dersom meldingen ikke er datert av noen av partene, benyttes datoen da eierskiftemeldingen ble mottatt av Statens vegvesen.

Gebyrforskriften § 4 første ledd bestemmer at den som er ansvarlig for å forsikre ei motorvogn, skal betale gebyr for hvert påbegynte døgn forsikringsplikten ikke er oppfylt. Ved avregistrering skal gebyr betales frem til søknad om avregistrering er registrert mottatt hos Regionvegkontoret, i praksis ved innlevering av kjennemerkene (skiltene). I andre ledd bestemmes det at ny eier som ikke har tegnet egen ansvarsforsikring, skal betale gebyr fra og med dato for eierskifte med mindre slik forsikring tegnes innen tre døgn fra eierskiftet, og at gebyret skal betales selv om ny eier er dekket av selgers forsikring etter forsikringsavtaleloven § 7-2 som bestemmer at ny eier automatisk er forsikret under forrige eiers forsikring i 14 dager etter et eierskifte.

Som det fremgår av saksfremstillingen, undertegnet selger og klager (som kjøper) eierskiftemeldingen samme dag, og den ble registrert i motorvognregisteret dagen etter. Klager solgte bilen videre etter noen tid, noe som ble registrert samme dag som eiermeldingen var undertegnet.

Klager har anført at han fjernet skiltene på bilen samme dag som han kjøpte den. Dette er imidlertid ikke tilstrekkelig for å unngå plikten til å tegne ny forsikring, idet slik plikt inntrådte da eierskiftemeldingen ble undertegnet, dog slik at klager hadde tre døgn på seg for å unngå å bli ilagt gebyr. Eneste måte å unngå gebyr på var å avregistrere bilen slik som beskrevet ovenfor.

Han har også opplyst i sin opprinnelige klage at "Vi har 3 årsprøvekjennemerker med kaskoforsikring til bruk ved demonstrasjon og prøvekjøring mv." Som påpekt av sekretariatet, følger det av forskrift om bruk av kjøretøy § 2-19 at bruk av prøveskilt er betinget av at kjøretøyet er avregistrert. Bruk av prøveskilt på motorvogn som ikke er avregistrert, er således i strid med bruksforskriften. Klagers oppgitte forsikringsselskap har bekreftet at motorvognen ikke var forsikret i tiden mellom kjøp og videresalg, noe klager senere ikke har bestridt.

Trafikkforsikringsforeningen kan etter bilansvarsloven § 17 a annet ledd, jf. gebyrforskriften § 9 ettergi gebyret, helt eller delvis. Ettergivelse kan skje dersom unnlatelsen av å tegne ansvarsforsikring må regnes som "unnskyldelig som følge av forhold utenfor den ansvarliges kontroll", jf. gebyrforskriften § 9. I Prop. 1 LS (2017-2018) side 202 uttaler Finansdepartementet blant annet følgende:

> Den forsikringspliktige vil i forhold til gebyret og forsikringsplikten være ansvarlig for alle forhold innenfor sin "kontrollsfære", uavhengig av om vedkommende kan bebreides for disse forholdene. Kontrollerbare er forhold som den ansvarlige har kunnet påvirke. Det samme må gjelde for ny eier som ikke selv har tegnet forsikring ved kjøpet. Departementet legger til grunn at dispensasjonsfullmakten skal praktiseres strengt, og at bevisbyrden for at det foreligger et forhold utenfor den ansvarliges kontroll, må ligge på søkeren.

Klager har anført at han ikke hadde "mottatt noen informasjon om den nye forskriften", og at det var "høyt arbeidstempo" som førte til forsinket innlevering av skiltene.

Den første anførselen oppfattes som manglende kjennskap til de nye rettsreglene knyttet til ileggelse av gebyr. Bilansvarslova § 17 a ble vedtatt 19.12.17 og trådte i kraft 1.1.18. Gebyrforskriften ble fastsatt av Vegdirektoratet 14.2.18 og trådte i kraft 1.3.18. Som angitt av sekretariatet, ble både lovtilføyelsen og forskriften kunngjort på fastsatt måte, og det ble informert om de nye reglene både av Statens vegvesen og Trafikkforsikringsforeningen. Endringene ble også behørig informert i mediene, både lokalt og nasjonalt.

Manglende kjennskap til rettsregler, såkalt rettsvillfarelse, kan ikke ut fra ordlyden eller forarbeidene til bilansvarslova § 17 a anses utelukket som unnskyldningsgrunn. Spørsmålet er drøftet i en rekke avgjørelser av Høyesterett, se blant annet Rt-2008-1665 der retten foretar en bred gjennomgang av spørsmålet på flere rettsområder. Nemnda legger til grunn at det skal svært mye til for at rettsvillfarelse skal kunne føre til ettergivelse av gebyr, særlig når det, som i dette tilfellet, dreier seg om generelle regler som må forutsettes kjent for profesjonelle aktører som til enhver tid plikter å kjenne til viktige rammevilkår for den næring de utøver. Klagers anførsel kan åpenbart ikke føre frem.

Neste anførsel dreier seg om faktiske forhold; manglende innlevering av skilter på grunn av høyt arbeidspress. Heller ikke denne anførselen kan føre frem, idet det uten tvil må ligge innenfor klagers kontrollsfære å organisere driften av sin virksomhet slik at innlevering av skilter rutinemessig skjer ved kjøp av brukte biler.

I sin videre klage har klager vist til det høringsnotat som Statens vegvesen sendte ut 11.6.18 som grunnlag for å bli fritatt for gebyrplikten.

I notatet så vegvesenet for seg to situasjoner hvor gebyrforskriftens § 4 om at eierskiftet danner utgangspunktet for når gebyrplikten inntrer, kunne føre til uheldige konsekvenser; den ene når det går noe tid mellom solgtdato og innlegging av papirsalgsmeldingen i motorvognregisteret og der ny eier ikke har hatt mulighet for å påvirke dette, den andre når tilsvarende inntreffer ved bruk av "Salgsmelding på nett".

Nemnda er enig med Trafikkforsikringsforeningen i at det er gjeldende regelverk på tidspunktet for ileggelse av gebyret som må være avgjørende for vurderingen av om gebyret er korrekt ilagt. Et forslag til endringer kan ikke tillegges vekt før endringen er innført. Det er opplyst at endringen nå er vedtatt og i kraft fra 1.9.18. Ileggelse av gebyr for forhold begått etter denne dato må skje etter gebyrforskriften slik den nå lyder.

Under enhver omstendighet faller ikke klagers faktiske situasjon under den første av de situasjoner som betinget endringen, idet klager hadde hånd om både kjøretøyet og salgsmeldingen fra solgtdato. Han benyttet den gang heller ikke ordningen med "Salgsmelding på nett".

Endelig har klager anført at bestemmelsen i gebyrforskriften § 4 andre ledd om at gebyr skal betales selv om ny eier er dekket av tidligere eiers forsikring, innebærer et inngrep i ny eiers rett etter forsikringsavtalelovens § 7-2; med andre ord at forskriften på dette punkt er i strid med lov. Loven har i et slikt tilfelle forrang foran en forskrift.

Bestemmelsen om at plikten til å betale gebyr løper uavhengig av ny eiers rett etter forsikringsavtaleloven § 7-2 er også inntatt i bilansvarslova § 17 a første ledd andre punktum. I tilfelle motstrid er det derfor tale om en motstrid mellom to lovbestemmelser. Slike situasjoner løses ofte ved at spesialbestemmelser går foran mer generelle regler.

Finansdepartementet foreslo i sitt høringsnotat at medforsikringen ikke skulle gjelde forsikring etter bilansvarslova, jf. proposisjonen kapittel 15.6 in fine. Justis- og beredskapsdepartementet gikk inn for å beholde regelen i forsikringsavtaleloven § 7-2 også ved eierskifte av motorvogn, idet regelen ville sikre ny eier nødvendig tid til å tegne ny forsikring. Finansdepartementet gikk, etter å ha hørt høringsinstansenes syn, i sine merknader til § 17 a inn for å beholde bestemmelsen i § 7-2, og viste til at dette ville sikre ny eier nok tid til å tegne ny forsikring, samtidig som gebyrplikten skulle motivere ny eier til selv å tegne forsikring ved eierskifte, proposisjonen side 202.

Nemnda legger vekt på at lovgiver selv har vurdert forholdet mellom de to bestemmelsene og kommet til at det ikke er motstrid. Bestemmelsen i forsikringsavtaleloven § 7-2 sikrer ny eier tid til å tegne forsikring, men vel så viktig er det etter nemndas syn at bestemmelsen sikrer mulige skadelidte også i en periode etter at kjøretøyet har skiftet eier. Motorvognlova § 17 a og gebyrforskriften § 4 legger et sterkt økonomisk press på ny eier til å tegne egen forsikring ved å sette en kortere frist, kun tre dager. Slik nemnda ser det, forfølger de to lovbestemmelsene ulike formål, og det er derfor ikke motstrid mellom dem.

Nemnda er etter dette kommet til at gebyret er korrekt ilagt, og at det ikke er grunnlag for å ettergi det etter gebyrforskriften § 9.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Trafikkforsikringsforeningen gis medhold.

Ved behandlingen deltok Rune Jensen (leder), Trine Vøien (selskapsrepresentant) og Lars Erik Lundgaard (næringsrepresentant).